

POPLAVE U METKOVIĆU 1871. – 2013.

FLOODS IN METKOVIĆ 1871-2013

Ivo MIŠUR

Stjepana Ladiša 15,
10090 Zagreb
ivo.misur@gmail.com

Received/Primljeno: 12.12.2021.

Accepted/Prihvaćeno: 30.12.2021.

Review/Pregledni rad

UDK / UDC: 504.4:556.166(497.584Metković)"1871/2013"(091)
[656.085.2+627.51] (497.584Metković)"1871/2013"

Sažetak

Poplave su stoljećima harale neretvanskom dolinom i činile štetu lokalnom stanovništvu. Sve do sredine 19. stoljeća neretvanskoj močvari nije se pridavala pažnja. Okupacijom Bosne i Hercegovine, grad Metković te rijeka Neretva dobivaju strateško značenje kao izvozna luka. Austro-Ugarske vlasti započele su niz regulacijskih i melioracijskih zahvata koje su nastavile nadolazeće države, a koji traju još i danas. Regulacija Neretve ubrzala je naseljavanje stanovništva brdskih predjela u dolinu te je porastao broj stanovnika koji su izravno ugroženi poplavama. Novinski izvještaji o poplavama u Metkoviću počinju već krajem 19. stoljeća, a tijekom 20. stoljeća postaju sve detaljniji. Kronološkim prikazom izvještaja analizirati će se ponašanje vlasti, ali i stanovnika tijekom poplava kroz vremenski period od 1871. do danas. Mjerenja vodostaja u Metkoviću redovito se bilježi od 1934. godine. Na temelju dnevnih mjerenja vodostaja provjeriti će se novinski izvještaji tijekom najvećih poplava te donijeti zaključci o karakteristikama poplava u Metkoviću. Prvi put u povijesti će se tabličnim prikazom analizirati sve poplave od 1934. do 2013. godine. Istražiti će se vrijeme trajanja redovnih i izvanrednih mjera poplava, kao rast vodostaja te dosegnuti maksimumi. Utvrditi će se koja je poplava napravila naviše štete u povijesti grada Metkovića.

Ključne riječi: poplave, Metković, Neretva, rijeka, prirodna nepogoda

Keywords: Floods, Neretva, river, Metković, disaster

UVOD

Neretva je najveća rijeka slivnog područja Jadranskog mora. Njezin izvor se nalazi na 846 m nadmorske visine u podnožju planine Zelengore. Kroz Bosnu i Hercegovinu protječe 193 km, a u Republici Hrvatskoj 22 km. Gornji tok Neretve je od izvora do Konjica, srednji do Počitelja, a donji do ušća. Kraj Opuzena se Neretva račva na dva rukavca: desni (Velika Neretva) i lijevi (Mala Neretva). Slivno područje rijeke Neretve iznosi oko 10.500 km².¹

Tijekom zadnjih dvjesto godina ljudskim zahvatima dogodile su se bitne promjene u krajoliku doline Neretve. Rijeka je zahvaljujući regulaciji postala plovna sve do Metkovića. Također je provedena odvodnja suvišne vode te zaštita od poplava nizinskog područja radi uređenja poljoprivrednog zemljišta. Močvarna područja su postala obradive površine. Melioracijski su pak zahvati najprije provedeni na desnoj obali između Krvavca i Komina 1953. godine. Tijekom sedamdesetih godina 20. stoljeća izgrađeni su obrambeni nasipi i uzvišenja utvrđene obale Neretve. Također su izgrađene dvije brane sa ustavama na Maloj Neretvi čija je svrha reguliranje toka Velike Neretve za vrijeme velikih vodostaja. U velikoj mjeri na vodostaj Neretve u Metkoviću utječu radovi HE Jablanica (izgrađena 1954. god.), HE Rama (izgrađena 1969. god.), HE Grabovica (izgrađena 1981. god.), HE Salakovac (izgrađena 1981.

¹ Jadranka SAMOKOVLJA DRAGIČEVIĆ, "Kakvoća i uređenje delte i sliva rijeke Neretve", *Građevinar* 55, (12), (Zagreb:2003): 759.

god.), te kompenzacijski bazeni HE Čapljina u Popovom polju i području Svitave (1978. god.)². Na vodostaj Neretve u Metkoviću također utječe razina more (Samokovlija Dragičević, 2003.). Regulacijski i aglomeracijski zahvati učinili su neretvansko polje pogodnim za obradu te naseljavanje stanovništva koje se krajem 19. te tijekom cijelog 20. stoljeća spušta iz brdskih predjela te naseljava dolinu. O ovom fenomenu pustošenja okolnih brdskih krajeva je redatelj Obrad Glušćević snimio dokumentarac *Brđani i Donjani* 1956. godine. Masovna doseljavanja u dolinu povećavao se broj stanovništva ugroženog od poplava Neretve koja je stoljećima plavila. Lokalno stanovništvo desetljećima je naviknuto na povremene vodene katastrofe. Hrvatski književnik Ivan Slamnig koji je djetinjstvo proveo u Metkoviću tijekom 1930-ih u svojim autobiografskim memoarima spomenuo jednog ruskog doseljenika u Metkoviću kojemu je nadimak bio *Poplivačka*. Tako je naime taj Rus zvao poplave koje su u Metkoviću bile kao *dobar dan*³. Odnos prema poplavama kao nečemu svakodnevnom i uobičajenom odrazio se i na historiografiju doline Neretve u kojoj poplave uopće nisu obrađene.

Desna strana Metkovića je ugroženija od lijeve te se nalazi unutar poplavnog područja Vid – Norin. Poplave na predmetnom području uzrokuje ulijevanje vode iz Neretve, koja dotječe kroz ušće Norina. Oborinske vode s lokalnog sliva se razlijevaju po cijelom području kroz niz izvora. Kad vodostaj Neretve padne tada se transformirana poplavna voda se ponovno vraća u Neretvu (Hrvatske vode, 2013).

Radi zaštite od poplava i pravovremene obrambene reakcije ustanovljena je 1. srpnja 1934. mjerna stanica vodostaja u Metkoviću. Na ovoj mjernoj postaji pripremno stanje se proglašava kad vodostaj dosegne 240cm. Redovne mjere obrane od poplava stupaju na snagu kada Neretva dosegne 300 cm na mjernoj letvici. Za proglašavanje izvanrednih mjera vodostaj mora doseći 360 cm, a za izvanredno stanje 380 cm⁴.

POPLAVE U METKOVIĆU OD 1871. DO 1930. GODINE

Prvi novinski izvještaj o poplavi u dolini Neretve koja je uzrokovala veliku štetu stanovništvu nalazi se u tršćanskim novinama *Naša sloga*. Novinar 1. veljače 1871. piše da je *neki dan izišavša iz svog korita voda Neretva na u Dalmaciji strašnom poplavom onomu narodu škodu učinila i na prosjački ga štap dovela*. Udruga *Naša sloga* je osnovala odbor za pomoć⁵. U čitaonici *Beseda* je održana dobrotvorna zabava u ožujku iste godine na kojoj je prisustvovalo tristo uzvanika. Skupljeno je *536 for 50 nč* pomoći koje je odbor darovao općinskom poglavarstvu⁶.

Radi čestih poplava su naseljena mjesta bila uglavnom na okolnim brdima koja su okruživala Neretvansko polje. Uz naselja su na brdskim predjelima s razlogom formirana i groblja. Godine 1886. Metković je zahvatila epidemija kolere. Na desnoj obali Neretve pokraj grada na predjelu Unka djelovala je poljska bolnica. Nekoliko desetaka bolesnika je umrlo. Radi sprječavanja širenja zaraze mrtvi su pokopani po ubrzanom postupku uz samu bolnicu. Već iduće godine poplava je odnijela grobove koji su bili nedaleko korita, te su 24. ožujka 1887. mrtva tijela pokojnika plutala nabujalom Neretvom na gradskom trgu. Ovaj prizor užasnio je stanovnike te su je neki shvatili kao Božju kaznu za ubrzani postupak pokapanja⁷.

Vjekoslav Klaić u svojoj knjizi *Prirodni zemljopis Hrvatske* piše o Neretvanskom polju te spominje poplave. *Ovim poljem protiču kraj deltaste Neretve još sliedeći potoci Norin Vrtar Bilivir Mislina i Prlinjak. Kada jeseni začme dažditi razliju se svi ovi potoci zajedno s Neretvom te prouzrokuju poplavu koja traje od studenoga do travnja. Bare što uslied ovih poplava nastanu obsižu 82 kvadratnih kilome-*

² Marijan BABIĆ, *Projektni zadatak: Izrada studijske dokumentacije za pripremu projekata zaštite od poplava na slivu donje Neretve iz EU fondova*, Hrvatske vode, (Zagreb:2013): 6

³ Ivan SLAMNIG, "Barbara i tutti guanti : izbor iz djela", (Zagreb:1999), 56

⁴ "Vodostaji postaje Metković-Neretva "Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

⁵ "Dopisi", *Naša sloga*, 1871. 1.2. vol. 3, Trst, 11

⁶ "Dopisi", *Naša sloga*, 1871. 16.3. vol. 6, Trst, 23

⁷ "Viesti", *Narodni list*, Zagreb, 1887. 70

tara. Ipak se ljeti velik dio ovih bara osuši te Neretvani teže zemlju koja jim preobilno rodi Neretvanski je kraj uza sve to obilje nesretan jer silna vlaga i nečisti zrak škode i čovjeku i životinjama⁸.

Koliko su poplave bile česte dokazuje i da jedna od prvih razglednica Metkovića s početka 20. stoljeća koja prikazuje poplavljeni grad 1903. godine. Iako neki izvještaji o poplavama koje su nastupile desetljećima poslije spominju poplavu iz 1903. kao katastrofalnu tijekom ovog istraživanja nisu pronađeni novinski zapisi o istoj⁹.

Novo doba bilježi veliku poplavu u studenom 1922. godine. Visina vode bila je jedanaest i pol metara *nad normalom*. Voda je poplavila svu dolinu niže od Mostara, a u Čapljini je *srušen željezni voz*¹⁰. Neretva je ponovno *nabujala* već početkom prosinca iduće godine. U Metkoviću je 1923. godine vodostaj bio četiri metra iznad uobičajene razine. Desna obala je bila sva *pod vodom*, a na lijevoj je bila baš na razini obale. Nešto je vode prodrlo ispred hotela Metković. U Krvavcu su poplavljene pojedine kuće. Usjevi su stradali. Izražena je bojazan od daljnjeg rasta vodostaja¹¹. Obustavljen je lučki promet sa Splitom¹². U Opuzenu je došlo do izlivanja Neretve 4. prosinca 1923. Razina vode se nakon toga spustila za metar i pol, ali kiše su podigle razinu na još veću razinu nego što je bila. Cijeli gradski trg je bio pod vodom. Gradska čitaonica i crkva sv. Stjepana su poplavljene, a škola je prekinuta. Gradski načelnik Rajković je okupljao Opuzence u spašavanju kuća. Ogorčeni Opuzenac piše: *Baš smo lijepi, izgledamo kao mletci, a ko je svemu ovome kriv nego austrijska vlada.. Međutim voda raste još dalje, a šta će iz ovoga izaći, čekamo sudbinu, nu tješi na samo to da gojimo sa kininima, a malarija neka i dalje niti ovaj jadni narod kojega je u crno zavila*¹³. Zle slutnje su se obistinile. Putnik koji je uspio parobrodom doći iz Metkovića javio je da Neretva kod grada izgleda *kao neko more*. Razina vode dosegla je most, *obala se ne raraznaje*, promet se preko poplavljenog mjesta odvija preko drvenih dasaka. *Brodovi koji su se našli u Metkoviću bili su velikoj opasnosti, a otputovati značilo je izvrći se još mnogo težoj*. Ovakvo stanje izazvalo je paniku među većim brojem putnika koji su se zatekli na putovanju. Kapetan Anton Peruzović je s parobrodom Makarska jedini uspio izaći kroz opasnu rijeku¹⁴.

5. travnja 1924. iz Opuzena javljaju da *U Neretvi ima staraca koji prevališe osamdesetu godinu, ali oni ne pamte, niti se mogu sjećati da im je tko u njihovu djetinjstvu pričao o sličnoj poplavi Neretve prošle zime, a osobito sada u mjesecu aprilu*. Usjeve koje nije uništila prethodna, zimska poplava, dokrajčila je travanjska. Voda je poplavila i neke stambene objekte. Opuzen je tada posjetio veliki župan Grisogno koji je darovao 500 dinara pomoći, a općinski upravitelj je zamolio dr. Nikolu Subotića da izvijesti vlasti u Beogradu. Pisac dramatično piše da je stoka mršava od gladi, a da Neretvanima prijeti smrt od gladi te da pomoć što prije stigne¹⁵. Voda je opasno rasla i 9. studenog 1924., a preko tri metra vodostaja iznad normale mjerilo se od 12. do 16. studenog 1925. (Novo doba, 14.11.1925.).

POPLAVE U METKOVIĆU OD 1930. DO 1949. GODINE

1934.

Voda je 16. studenog 1934. s 250 cm porasla na 330 cm. Idući dan je ostala na toj razini, ali je već 18. studenog porasla za dodatnih 20 cm. Maksimum je izmjeren idući i iznosio je 400 cm. Već je sutradan zabilježen pad od 40 cm, a 21. studenog vodostaj je iznosio 340 cm, a dan poslije 290 cm (Vodostaji, 1934).

⁸ Vjekoslav KLAJČ, *Prirodni zemljopis Hrvatske*. C. Albrecht, Zagreb:1878, 195

⁹ "Poplava Neretve počela je da opada", *Novo doba*, 20.12.1937., 6

¹⁰ "Poplava Neretve", *Novo doba*, 23.05.1922. 253, 3

¹¹ "I Neretva nabujala", *Novo doba*, 03. 12.1923. 277, 2

¹² "Poplava Neretve", *Novo doba*, 05.12.1923. 279, 5

¹³ Isto

¹⁴ "Poplava Neretve", *Novo doba*, 06.12. 1923. 273, 3

¹⁵ "Poplava Neretve", *Novo doba*, 8. travnja 1924. 84, 6

Prvi izvještaj o velikoj poplavi iz 1934. godine objavljen je 19. studenog. Dana 18. studenog u 20:30 vodostaj je bio dvanaest metara viši od uobičajenog. Velika je opasnost prijetila i samom Mostaru u koji je rijeka nanosila balvane, a mosta Kralja Petra (Musala) je bio zatvoren za promet¹⁶.

22. studenog 1934. od velikih poplava *usljed velikih kiša* stradali su Konjic, Stolac i Čapljina te sela u *metkovičkom polju*. Podban Primorske banovine Dravković je s načelnikom Tehničkog odjeljenja inž. Matulovićem izašao na teren kako bi se lokalnim vlastima dale upute. Put od Čapljine do Metkovića je bio djelomično pod vodom. Stanovništvo je u metkovskoj okolici iznijelo iz kuća sve što se dalo iznijeti, tako da su stradali samo usjevi. Vrlo brzo su poduzete mjere da se poprave štete koje je bujica napravila, osobito na cestama. Vodostaj je bio u naglom opadanju 22. studenog. Nisu zabilježene ljudske žrtve (Novo doba, 22.11.1934.). O ovoj poplavi je pisao i Jadranski dnevnik. Prenio je iste vijesti kao i Novo doba izmijenjenih u nekoliko detalja. Preko narodnog poslanika Baljića upućen je dopis u Beograd da kod nadležnih poradi da se pruži pomoć ugroženom stanovništvu¹⁷.

20. prosinca iste godine Jadranski dnevnik piše da *Prijeti ponovna poplava Neretvanskoj krajini*. U luci je zabilježen vodostaj tri metra viši od uobičajenog. Velike oborine su razlog. Šteta od prošle poplave, nije precizirana kada je bila, iznosila je deset milijuna dinara¹⁸. Vijest je kasnila jer je maksimum vodostaja u prosincu zabilježen dva dana prije, 18. prosinca i iznosio je 300 cm. Na dan objave vijesti voda je pala za pola metra. Većina novina je tek kroz dan ili dva pisala o poplavama u Neretvi 1934. godine. Naslovnice su se bavile atentatom u Marseillu i njegovim odjekom u svijetu¹⁹.

1937.

Nova katastrofa dogodila se tri godine poslije. Te 1937. vodostaj je već 19. studenog dosegao 325 cm da bi naglo padao te već 1. prosinca iznosio samo 135 cm. Dana 11. prosinca voda je bila na 220 cm, a dva dana poslije popela se na 380 cm. Idući dan pala je za 10 cm, ali opet počinje rasti te 17. prosinca iznosi tada rekordnih 415 cm. Dan poslije zabilježe je značajan pad te je vodostaj iznosio 370 cm²⁰.

Već je 16. prosinca Autoklub Split objavio vijest da je na državnoj cesti kod Podrurnice kraj Metkovića prekinut promet jer je visina vode na cesti 70 cm. Druga vijest naslova Velika poplava Neretve bilježi da je u Mostaru zabilježen najveći vodostaj ikad izmjeren. Svi putovi u okolici Metkovića su bili potopljeni. Stanovništvo sela je iseljeno u mjesta koja su smještena na brda ili su ostali živjeti na katovima svojih poplavljenih kuća²¹.

17. prosinca 1937. poplava je zahvatila dijelove polja koje *nikada dosada nije*. Svakodnevno su slani brzogjavi Banskoj upravi kojim se tražila pomoć, ali i slanje komisije koja bi procijenila štete. Rješenjem Ministarstva socijalne politike i narodnog zdravlja izdanog 14. prosinca Primorskoj banovini je donirano 400.000 dinara za pomoć stradalom pučanstvu u srezovima Mostar, Metković, Konjic i Stolac. Novinar je procijenio štetu na desetine milijuna dinara. Uništeni su usjevi. Potopljen je dio sela, a najgore su prošli Komin i Opuzen gdje je voda prodrila u dio kuća te je dio pučanstva evakuiran. U Metkoviću je razina vode bila za 30 cm viša od razine obale. Tehničko odjeljenje pod vodstvom inž. Gospića trebalo je formirati komisiju zajedno s poljoprivrednim stručnjacima makarskog i metkovskog sreza. Sav lučki promet je obustavljen. Parobrodski promet je u uvjetima poplave opasan jer se ne vide krajevi obale te vrlo lako može doći do gubitka orijentacije te nasukavanja. Voda je već 17. prosinca u gornjem toku kraj Mostara počela opadati²².

¹⁶ "Opasnost poplava u Hercegovini", *Novo doba*, 19.11.1934. 273, 1

¹⁷ "Strahovita poplava u području rijeke Neretve", *Jadranski dnevnik*, 22.11.1934. 209, 6

¹⁸ "Prijeti ponovna poplava Neretvanskoj krajini", *Jadranski dnevnik*, 20.11.1934. 233, 4

¹⁹ Enis OMEROVIĆ, "Velike poplave u Bosni i Hercegovini (1918-1941.)" u: *Poplava, zemljotres, smog: Prilozi ekohistoriji Bosne i Hercegovine u 20. stoljeću: zbornik radova*. Udruženje za modernu historiju/udruga za modernu povijest (UMHIS), ur. Amir Duranović, (Sarajevo:2017)

²⁰ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1937." "Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

²¹ "Velika poplava Neretve", *Novo doba*, 16.12.1937. 291, 6

²² "Katastrofalna poplava Neretvanske krajine", *Novo doba*, 12.12.1937. 286, 6

Već 18. prosinca vodostaj je ponovno počeo rasti uslijed velikih kiša. Tehničko odjeljenje je izdalo nalog srezovima da poduzmu sve potrebne mjere za popravak puteva kako bi se promet nakon poplave mogao što brže uspostaviti. Lučki promet je još bio u prekidu. Od iznosa je donirano 30.000 lokalnoj upravi Metkovića i Opuzena. U ovom članku šteta se procjenjuje na milijun dinara²³.

20. prosinca je u Split doputovao banski vijećnik Vid Glušćević, inače Metkovac koji je za vrijeme poplave bio u rodnom gradu. Prema njegovom svjedočenju sve je počelo naglo 12. prosinca. Skladišta robe koja se nalaze na desnoj, ugroženoj strani, na vrijeme su ispražnjena. Na sigurno je sklonjeno i pedeset vagona kave, nekoliko tisuća tona drva. Nije se uspjela spasiti stočna hrana, naslagana po poljima. U okolici Čapljine je tisuću i pol stanovnika ostalo bez krova nad glavom. Najveći problem je bio nedostatak hrane. Nedostajalo je samo 20 cm da voda dođe u razinu mosta na Neretvi u Metkoviću. Glušćević, očito vrlo dobro upućen, tvrdi da je više razloga ovakvoj elementarnoj nepogodi. Prvi su svakako obilne kiše koje su nekoliko dana padale od Konjica pa sve do Metkovića. Drugi je velika plima koja je na ušću Neretve naraslo za preko jedan metar. Radi ovoga Neretva nije utjecala u more kao obično već se počela razlijevati po poljima. Također kao jedan od razloga katastrofalne poplave je i nedostatak nasipa na cesti koja spaja Čaplinu i Metković. Opadanje vode omogućilo je 19. prosinca ponovnu uspostavu parobrodskog prometa između Metkovića i Splita, kao i željeznički promet prema Mostaru i Čapljini. Doznajemo da je u Neretvi bilo nekoliko komisija upućenih od banskih vlasti koje su izvidjele stanje. Također od 400.000 dinara pomoći odredilo se 120.000 Mostaru, 70.000 Metkoviću, 60.000 Konjicu i Stolcu 50.000²⁴. Obećana je i pomoć u sjemenu od 100.000 dinara. Novinar je očito iz Neretve te upućuje apel vlastima kako donirana pomoć nije dovoljna da narod preživi zimu da smatra da vlasti *trebaju pojačati svoju akciju*²⁵. Glušćević je rođen 1872. godine te ne pamti veću poplavu. Poplava iz 1937. je prema svemu sudeći bila katastrofalnija nego ona prije tri godine.

21. prosinca vodostaj je nastavio padati jer su prestale oborine. Tek se tada, kad je voda već počela opadati počela dijeliti pomoć od strane gradskih vlasti. Ali, to što se dijelilo bilo je premalo. Nedostajalo je sjemena koje je trebalo posijati kako bi se nadoknadile štete, kao i stočne hrane jer je sijeno uništeno²⁶.

Već su 22. prosinca sve ceste osposobljene za promet. Vodostaj je naglo pao. Poplava je trajala desetak dana. Luka je započela s radom isti dan te je uspostavljen putnički i roobni promet. U Metković je upućen gliboder jer je poplava nanijela mnogo naplava te smanjila dubinu što je otežavalo riječni promet parobrodovima veće tonaže. Novinar piše da je voda *odnijela gornji sloj rodne zemlje* što je naštetilo kvaliteti zemlje te su bile potrebne nekolike godine da se vrati na prijašnju razinu²⁷.

Put na predjelu Unka je još za vrijeme Austro-Ugarske bio jedina cesta koja je vodila prema Ljubuškom. Služio je i kao obrambeni nasip od vode koja je prodirala sa gabeoskih polja prema Metkoviću. Godine 1938. nasip je bio dotrajao i na mnogim mjestima se spustio na razinu samog polja. Lokalne vlasti nisu imale razumijevanja i znanja o važnosti ovog puta za obranu od poplava, iako su stanovnici iz obližnjih kuća više puta tražili popravak. U zadnjih nekoliko desetljeća nasip nije popravljn. Drugi veliki problem koji je prouzročio da se predjel Unke pretvori u *bazen* bila je gradnja puta prema Gabeli tijekom 1930-ih koji je rađen bez nacrti i propusta za vodu. Tijekom ljeta Unka bi se radi toga pretvorila u leglo malaričnih komaraca. Godine 1936. grupa metkovskih privrednika je uputila dopis banskoj upravi u Splitu kojom mole da se obustavi izgradnja ovog puta prije nego se provede potrebno ispitivanje terena te poduzmu mjere za obranu od poplava²⁸.

²³ "Neretva opet raste kod Metkovića", *Novo doba*, 18.12.1937. 293, 7

²⁴ Podatci o raspodjeli novčane pomoći su bitni jer su doneseni na temelju izvida komisija koje su utvrdile štete te govore koji su krajevi najteže stradali.

²⁵ "Poplava Neretve počela je da opada", *Novo doba*, 20.12.1937. 294, 6

²⁶ "Katastrofalne poplave", *Novo doba*, 21. 12. 1937. 295, 3

²⁷ "U poplavljenom kraju oko Neretve", *Novo doba*, 22.12.1937. 296, 3

²⁸ "Iz Metkovića: Hitno potreban popravak puta na Unki", *Novo doba*, 24.06.1938. 145, 7

1940.

Vodostaj Neretve bio je visok i 1940. godine. 1. studenog iznosio je 360 cm. U sljedećim danima bilježi se nagli pad, sve do 15.11. kada je upisano 140 cm. Nakon toga Neretva ponovno raste te godišnji maksimum doseže 21.11. kad je bila visoka 380 cm²⁹.

POPLAVE U METKOVIĆU OD 1950. DO 1974. GODINE**1950.**

13. prosinca 1950. mjeritelji bilježe rekordni vodostaj Neretve na mjernoj stanici u Metkoviću, čak 445 cm. Dnevni srednjak vodostaja je taj dan iznosio 438 cm. Sve je počelo još 9. prosinca kada je voda skočila s 190 na 320 cm. Preko noći je nastavila rasti te je ujutro vodostaj bilježio 415 cm. U iduća dva dana bilježi se usporeni pad te je 12. prosinca izmjereno 402 cm. Međutim već je 13. prosinca izmjeren rekord. Idućih dana pada najprije na 414cm te na 320 cm. Još je jedan rast zabilježen 18. prosinca kada je vodostaj bio 404 cm, ali nakon toga slijedi kontinuirani pad³⁰.

Slobodna Dalmacija 19. prosinca javlja da stanovništvo neretvanske doline već tjedan dana vodi borbu s nezapamćenom poplavom. Sve je počelo olujnom južinom 8. prosinca koja je na preko dvjesto kuća u Metkoviću odnijela dio crijepa s krovova. Istog dana popodne počela je padati jaka kiša. Iduće jutro desna obala Metković je bila poplavljena. Vodostaj je konstantno rastao te je započela evakuacija stanovništva i robe iz ugroženih područja. Posebno su se iskazali zaposlenici Trgovačkog poduzeća Razvitak koji su na vrijeme sklonili robu iz svojih skladišta. Poljoprivrednici su pak premjestili stoku u brdske predjele. Mlin i tvornica tjestenine također su spremno dočekali poplavu. 13. prosinca Po ulicama Metkovića voda nije ležala, nego tekla bujicama, ponegdje preko metar visoka. Stanovništvo koje je tog jutra napustilo svoje kuće, nije se više moglo vratiti. Poplavljene su neke ulice koje nikada dotad nisu. Na desnoj obali Metkovića gdje su bila skladišta provela se evakuacija brašna. Sudjelovali su radnici, vojnici, službenici, članovi kotarskog i gradskog odbora, pa čak i rukovoditelji poduzeća. Vreće brašna su se cijelu noć prebacivale na sigurno. Čovjek se upravo mora čuditi miru kojim Neretljani primaju sve ove nedaće. U njemu se ogleda svijest o pripadanju socijalističkoj zajednici koja nikada ne će pustiti da propadnu oni koji su učinili svoju dužnost prema njoj. Od ukupno 127,32 hektara poljoprivredne površine na kojoj je bilo posađeno zimsko povrće uništena su 86,18 hektara. Na uništenom području prevladavao je kupus (54,21 hektar). Uništeno je 1,94 hektara pšenice od ukupno 240 i 11 ha ječma. Broj ugroženih stanovnika procijenjen je na 15.500. Zanimljivo je da je te godine zabilježen minimum vodostaja od 0,30 m te je razlika između maksimuma i minimuma bila 4,15 metara. Novinar za poplavu krivi *ne samo količinu pridošle vode već i zamuljivanje korita Neretve, koja nije bagerovana od 1938. godine*. Također u Neretvi su od Drugog svjetskog rata ostale olupine pet potopljenih motornih jedrenjaka oko kojih se taložio mulj. Mjerenja prije poplave su pokazala da je na mjestima gdje je prije dubina iznosila 5-6 metara tada bilo svega 2,25 do 2,50 metara. Uzrok katastrofalnosti ove poplave je izostanak bageriranja riječnog dna. U Metković su već 18. prosinca stigli predstavnici Ministarstva trgovine i snabdijevanja NR Hrvatske i Narodnog odbora kako bi pomogli organizaciji obrane od poplave³¹.

Poplave indirektno uzrokuju i zdravstvene probleme stanovnika. Tijekom poplave 1950. *voda je poplavila sve kanale, sva đubrišta i zajedno s tom prljavštinom prodrla u konobe, kuće, u bunare sa pitkom vodom, u mnoge cisterne, javne i privatne*. Te jeseni u Metkoviću je već bilo osamdeset slučajeva dizenterije te su liječnici problemu moguće zaraze pristupili ozbiljno. Na sastanku Gradsko, kotarskog savjeta građana za dravstvena pitanja prisustvovali su predstavnici NO Dalmacije. Izvršeno je kloriranje svih bunara i čartnja. Dotad je upućen dopis stanovništvu da pije samo kuhanu vodu. Osigurana su cjepiva protiv trbušnog tifusa, a po dolini Neretve održana su predavanja o zdravstvenoj zaštiti.

²⁹ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1940." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

³⁰ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1950." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

³¹ "Ponovni rast Neretve", *Slobodna Dalmacija*, 20.12.1950. 2447, 6

U ovoj poplavi je prvi put zabilježena pomoć iz inozemstva. Upućena je izvjesna količina hrane od Međunarodnog dječjeg fonda za djecu i trudnice³².

1952.

Dvije godina poslije, 1952. nove katastrofe za pučanstvo Neretve. 12. prosinca vodostaj je bio 148 cm. Već četiri dana poslije mjeri se 389 cm srednjaka. Kroz dva dana voda je pala na 357 cm, međutim već je 19.12. zabilježeno 416 cm srednjaka te 422 cm maksimuma. Nakon toga očekivani pad, pa voda već 21. prosinca ima vodostaj 360 cm, a 225 cm bilježi se 27. prosinca. Ali nakon toga je kroz četiri dana zabilježen novi rast te 31. prosinca mjeri se 404 cm, da bi 2. siječnja 1953. srednji vodostaj bio 438 cm, a izmjereni maksimum 440 cm. Nakon toga slijedi kontinuirani pad³³.

Metković opet poplavljen naslov je kraćeg članka od 1. siječnja 1953. godine. Neretva je poplavila okolna polja i gradske ulice³⁴. Tog dana vodostaj je iznosio 416 cm, a već idući dosegnut je maksimum od 440 cm (srednji vodostaj bio je 438 cm). Nakon toga uslijedio je pad³⁵. Vijesti o poplavi 1952. godine spominju i Metković međutim većinom su usmjerene na njezine štetne posljedice u okolici Mostara i Konjica. Vodostaj Neretve je bio dosta visok međutim očito je gliboder produbio korito Neretve nakon poplave 1950. pa su smanjene štetne posljedice.

1958.

Novo katastrofe uslijedile su 1958. godine. 26.12. maksimum je dosegao 352 cm. Nabujala Neretva izazvala je poplave u neretvanskoj dolini i 26.12.1958. Stradali su usjevi, a u samom Metkoviću poplavljena je periferija te nekoliko ulica u centru. Zahvaćen je i Komin te državna cesta Metković-Dubrovnik u predjelu Pologoša i Mislina kao i cesta Metković-Vid. Sav promet se na ovim dijelovima odvija trupicama i lađama. Narodni odbor općine i privredne organizacije na vrijeme su osigurale robu i opremu po skladištima. Vatrogasno društvo je danonoćno bilo u dežurstvu. Stanovništvo čije je kuće zahvatila poplava popeli su se na gornje etaže. Prvi put u novinama se spominje hidrocentrala Jablanica: *moralo se dosad otvoriti dva okna na centrali, što je prouzrokovalo da je Neretva porasla još pola metra*³⁶. Dana 26. prosinca vodostaj je bio 352 cm. Već 14. prosinca pada na 141 cm, ali dva dana poslije raste na 208 cm, a 23. prosinca vodostaj je bio 261 cm. Poslije je uslijedio pad vodostaja (Vodostaji, 1958.). Procijenjena šteta koju je poplava načinila poljoprivrednicima u metkovskom kotaru iznosila je preko pedeset milijuna dinara. Bujica je porušila nasipe Koševo-Vrbovci u Metkoviću. Pomogao je Crveni križ (Slobodna Dalmacija, 8.1.1959.).

1959.

Godine 1959. dana šestog prosinca vodostaj Neretve je bio 190 cm. Otada počinje rast te šest dana poslije iznosi 278 cm. Preko noći je Neretva narasla preko metar te je vodostaj iznosio 390 cm. Maksimum od 430 cm je dosegnut 14. prosinca. Nakon toga je uslijedio nagli pad (Vodostaji, 1958.).

Voda je tada prodrla i u brojna skladišta, a na nekim gradskim ulicama promet je onemogućen jer je razina vode na njima bila oko jedan metar. Šteta u poplavljenim skladištima bila je velika, pogotovo u poduzeću Neretvanski partizan gdje su uništene velike količine žitarica. Štab za obranu od poplava u Metkoviću je proglasio stanje pripravnosti čim je javljeno iz HC Jablanica o puštanju velikih količina vode. Vojni garnizon iz Čapljinje je stavljen na raspolaganje u obrani i pomoći. Na državnoj cesti u

³² "Mjere za zaštitu zdravlja postradalog stanovništva u kotaru Metković", *Slobodna Dalmacija*, 28.12.1950. 1837, 2

³³ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1952." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

³⁴ "Metković opet poplavljen", *Slobodna Dalmacija*, 1.1.1953. 2458, 2

³⁵ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1953." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

³⁶ "Nabujala Neretva izazvala poplave", *Slobodna Dalmacija*, 27.12.1958. 4307, 2

Kominu voda je dosegla pola metra. Probijen je i nasip kraj Metkovića širine 25 metara te su poplavljeni predjeli Pržine i Bačina³⁷.

U pomoć su pritekli i članovi Jugoslavenske ratne mornarice iz Ploča. Novinar piše da Metković slični na usamljeni otok i da je jedina veza telefon, ali ni on ne radi normalno jer su kablovi oštećeni. Da. Voda je na nekim mjestima prešla dva metra. Prometnice prema Pločama, Mostaru, Splitu i Vrgorcu su oštećene, a promet je onemogućen. Prvi put da je vojska aktivno sudjelovala u evakuaciji ljudi i imovine³⁸.

Tijekom ove poplave najveću zabrinutost izazvalo je uništenje dvadeset vagona pšenice. Šteta bi bila veća da akcija spašavanja pšenice nije besprekidno trajala tri dana. Ugroženom stanovništvu podijeljena je hrana koja je dopremana neretvanskim trupama, a poduzete su mjere za normalno snabdijevanje pitkom vodom. Novinar 17. prosinca piše da se *život u Metkoviću odvija bez većih potresa*³⁹. Oko 1.500 obitelji moralo je napustiti svoje domove (uključivo Hercegovina).

Šteta na području općine Metković iznosila je 370 milijuna dinara. Metković je za ove poplave stradao više nego susjedna hercegovačka naselja. Šteta je bila veća nego ona koju je načinila poplava iz 1952. godine. Prema nalazu komisije za procjenu šteta na melioriranim područjima i regulacijskim uređajima iznosi 119 milijuna dinara. Šteta na predjelu Koševo-Vrbovci je bila 40 milijuna dinara, dok je šteta na nasipima duž Neretve bila oko 64 milijuna. Oštećeno je preko dvije tisuće stambenih objekata (60 milijuna dinara), a imovina građana stradala tijekom poplave procijenjena je na desetak milijuna dinara. Stradalo je 55 vagona pšenice Neretvanskog partizana što je uz uništena skladišta procijenjeno na 80 milijuna. Prvi put se javno iznijela ideja o gradnji nasipa⁴⁰.

1963.

Početakom 1963. godine dolinu Neretve zahvatile su nove poplave. Od 3. siječnja (199 cm) voda je porasla za 141 cm u šest dana (9. siječnja -340 cm). 8. siječnja izmjeren je maksimum od 354 cm⁴¹.

Te godine u Metkoviću je formiran štab za borbu protiv poplava. Već su 8. siječnja mnogi Metkovčani napustili domove. Kao uzrok se navode obilne kiše i ispuštanje velikih količina vode iz akumulacijskog jezera u Jablanici koje su se noć prije počele ispuštati. Bila je riječ o 850 m³ po sekundi⁴².

Tijekom ove poplave Neretva se razlila po dijelu gradske tržnice. Najpoplavljeniji su bili predjeli Klada i Jerkovac. Sela Vid, kraj Metkovića te Podgradina kraj Opuzena bila su odsječena jer je voda preplavila ceste koje su vodile prema njima. Sva skladišta ipak su na vrijeme ispražnjena. Iako je na cesti u Kominu voda bila duboka 20 cm promet nije prekinut. U ovoj poplavi su navise stradala sela u okolici Čapljine. U Metkoviću značajnih šteta nije bilo osim manjeg probijanja nasipa na predjelu Klada⁴³.

1964.

Krajem 1964. godine Neretva je dva puta ugrozila stanovnike i imovinu grada Metkovića i okolice. Najprije je 27. listopada dosegla maksimum od 358 cm (srednji vodostaj 343) nakon čega je uslijedio nagli pad. Potom je od 16. 12. kad je vodostaj iznosio 109 cm naglo rasla sve do 22.12. kada je srednji bio 356 cm, a maksimum 362 cm. Kroz tri dana, točnije do Božića voda je pala na 228 cm, da bi do Stare godine ponovno narasla na 352 cm. U novoj godini vodostaj je počeo padati⁴⁴.

U listopadu su poplavlili dio Komina, Krvavca, Trnova, te predjeli Metkovića, Rošići, Unka i Jerkovac. U Mlinskoj cesti na Unci voda je bila viša od 30 cm. Put prema Vidu je bio poplavljen, kao

³⁷ V. MAKAR, "Nabujala Neretva prijeto", *Slobodna Dalmacija*, 14.12.1959. 4607, 3

³⁸ "Metković preplavljen vodom", *Slobodna Dalmacija* 15.12.1959. 4608, 3

³⁹ V. MAKAR, "Voda prodrla u skladište pšenice", *Slobodna Dalmacija* 17.12.1959. 4610, 3

⁴⁰ V. MAKAR, "Na području općine Metković preko 370 milijuna dinara štete", *Slobodna Dalmacija* 30.12.1959. 4621, 3

⁴¹ Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1963. "Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

⁴² V. MAKAR, "U Metkoviću formiran štab za borbu protiv poplava", *Slobodna Dalmacija*, 9.1.1963. 5563, str. 3

⁴³ V. MAKAR, "Opada nivo vode u koritu Neretve", *Slobodna Dalmacija*, 10.1.1963. 5564, str. 3

⁴⁴ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1964 i 1965." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

i dio puta prema selima Momići, Nova Sela i Bijeli Vir. Promet nije zaustavljen već se odvijao otežano. Tri obitelji iz spomenutog sela Trnovo evakuirane su i smještene u prostore Poljoprivredne škole u Opuzenu. Zahvaljujući melioracijskim zahvatima poljoprivredna područja Metkovića zvana Luka, Bočina i Koševo nisu poplavila. Pojedine škole nisu radile kao ni pojedini pogoni tvornica. U Metkoviću je Općinski štab za borbu protiv elementarnih nepogoda bio u stalnoj pripravnosti. U manjim mjestima su također formirani štabovi⁴⁵.

U prosincu je zabilježena poplava ulica Kreše Rakića, Mlinska cesta, Hercegovački put, te Struga. Ponovno je poplavila Pologoša kod Bijelog Vira te dio ceste prema Dubrovniku. Voda je dosegla razinu veću od pola metra (Slobodna Dalmacija 1.1.1965.).

1968.

Najneočekivaniji nagli rast Neretve u povijesti zabilježen je 1968. godine u noći s 19. na 20. prosinca. Voda je preko noći skočila s 214 na 347 cm, plimni maksimum je čak bio 374 cm. U Metkoviću nije bilo značajnije štete. Ovo je jedini put u povijesti da je u novinskom izvještaju o poplavi u Metkoviću zabilježeno da je stanovništvo u panici odnosno da je bilo nespremno na nadolazeću stihiju (Slobodna Dalmacija, 21.12.1968.).

1970.

9. travnja 1970. Neretva je srušila most i nasip kod Kule Norinske u dubini od sto metara. Rijeka se Neretva izlila kod Komina, a iz svog korita su izašle i manje rijeke Crna rika, Mala Neretva i Rastoka. Voda je poplavila predio Metkovića Jerkovac. Odsječeni su Bijeli Vir, Mislina, Vid i obližnje Gabela Polje. 10. travnja HC Jablanica držala je otvorena četiri okna jer je voda bila u porastu^{46,47}.

1974.

HC Jablanica je 24. listopada ispuštala 2000 m³ vode po sekundi. Štabovi civilne zaštite bili su stanju pripravnosti. U Kominu je poplavljeno 200 kuća, a na cesti kroz ovo naselje voda je bila visoka 80 cm. Probijen je nasip te su poplavljene poljoprivredne površine na predjelu Koševo-Boturice-Vrbovci. Tamo je osim zasađenih poljoprivrednih kultura uništena i mehanizacija PIK-a Neretva. Procijenjena šteta iznosila je preko 5 milijardi starih dinara (Slobodna Dalmacija, 26.10.1974.). Neretva je 20. listopada sa 143 cm porasla 24. listopada na 341 cm maksimuma. Srednji dnevni vodostaj tog dana je bio niži od maksimuma tek 3 cm⁴⁸.

POPLAVE U METKOVIĆU U NOVIJE VRIJEME

1995.

Godine 1995. Neretva je 27. prosinca bila na 272 cm. Vodostaj se idući dan popeo na 322 cm (srednji), a izmjeren je plimni val od 349 cm⁴⁹. Ova poplava nije uzrokovala veće štete.

⁴⁵ "Poplavljeno nekoliko sela", *Slobodna Dalmacija* 23.12.1964. 6169, 3.

⁴⁶ i. BUČAN, "Neretva bjesni", *Slobodna Dalmacija*, 11.4.1970. 7806 1.

⁴⁷ Nakon ove poplave brod Lobornik u vlasništvu Ivana Mandića ostao je nasukan na obali kraj benzinske stanice. Vlasnik ga je tijekom poplave vezao za rasvjetni stup. Brod je ostao nasukan do veljače 1971. godine *Slobodna Dalmacija* 23.2.1971. 5.

⁴⁸ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1974." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

⁴⁹ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1995." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

1999.

Neretva je 16. prosinca 1999. sa 265 cm porasla 17. prosinca na 340 cm srednjeg odnosno 372 cm maksimum vodostaja. Već je 18. prosinca vodostaj pao ispod 3 metra⁵⁰. Bila su poplavljena polja na desnoj strani Metkovića. Voda je prodrla u nekoliko kuća⁵¹.

2010.

Poplave su Metković 2010. godine pogodile u dva navrata. Prvi put se voda digla u siječnju. Vodostaj je 6. siječnja iznosio 269 cm, da bi narastao na 377 cm **četiri dana poslije**, odnosno maksimum 382 cm. Neretva je dosegla ispod tri metra 13. siječnja. Nove nevolje stigle su 30. studenog s vodostajem od 315 cm, odnosno dosizanjem maksimuma od 405 cm srednje vrijednosti i stvarne 414 cm 2. prosinca. Već je 6. prosinca voda pala na 280 cm. Voda je ponovno narasla na Božić na 330 cm, ali je za dva dana pala ispod 3 metra⁵².

Probijen je nasip odvodnog kanala u ulici Svetog Franje Asiškog. Ovime je od poplave ugrožen i dio grada, koji nikada nije tonuo. Hrvatske vode su pomagale te popravljale nasip. Dotok vode s Jablanice je iznosio 1.150 m³. U evakuaciji stanovnika sudjelovala je i Hrvatska gorska služba spašavanja. Najviše je stradala desna strana Metkovića (Zagrebačka ulica i Ulica neretvanskih gusara), te naselje Krvavac II. kao i samo središte Metkovića, na lijevoj obali. Tamo je najproblematičnije bilo u Sportskoj ulici, ulici Mobine i Petra Zoranića jer odvodnja nije odvodila vodu. Na desnoj obali je promet bio onemogućen na 70% područja. Ugrožena je čak i opskrba električnom energijom. ^Pod vodom se našlo nekoliko stotina objekata na desnoj obali Neretve. U siječnju je stradalo 700 objekata. Za gradnju »zečjih nasipa« upotrijebilo se deset tisuća vreća s pijeskom, a još 25 tisuća ih je podijeljeno ugroženom stanovništvu. Stanje na terenu svakodnevno je pratio Stožer za zaštitu i spašavanje Dubrovačko-neretvanske županije⁵³. Šteta od poplava je u samom Metkoviću procijenjena na 20 milijuna kuna⁵⁴.

2013.

Dana 31. ožujka vodostaj Neretve je bio 232 cm. Kroz dva dana dosegao je 346 cm srednjeg maksimuma odnosno 349 cm maksimuma. Već je 5. travnja Neretva pala ispod 300 cm. Tada je bila poplavljena desna strana Metkovića, naročito Zagrebačka ulica i Ulica neretvanskih gusara. Bilo je ugroženo oko petsto stambenih objekata⁵⁵.

ANALIZA POPLAVA U METKOVIĆU 1937. – 2013.

Analizirati će se poplave od 1937. godine do današnjih dana jer za taj period postoje potpuni podaci vodomjerne stanice. Na temelju dostupnih podataka provjeriti će se vjerodostojnost novinskih izvještaja te analizirati koje su poplave zaista bile najgore po stanovništvo te nanijele najviše štete. Najviši izmjereni maksimum Neretve od 1934. izmjeren je 13. prosinca 1950. kada je vodostaj iznosio 445 cm. Drugi najveći maksimum izmjeren je 14. prosinca 1959. kada je mjerna letvica pokazala 430 cm, a 2. prosinca 2010. visina vodostaja je bilo je 414 cm vode.

⁵⁰ "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 1999," Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

⁵¹ Autor je bio svjedok ove poplave i sjeća se vode koja je danima poplavila okolinu njegove kuće na predjelu Jerkovac.

⁵² "Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za godinu 2010." Državni hidrometeorološki zavod, <https://hidro.dhz.hr>

⁵³ Stanislav SOLDI, "Poplavljene kuće, trgovine, uredi", *Slobodna Dalmacija*, 2.12.2010. <https://www.slobodnadalmacija.hr/dalmacija/dubrovnik/clanak/id/118384/poplavljene-kuce-trgovine-uredi-probijen-nasip-u-metkovicu--ugrozen-do-sada-uvijek-siguran-klad-foto>

⁵⁴ "U Metkoviću šteta od poplava 20 milijuna kuna", *Poslovni dnevnik*, 2013. <http://www.poslovni.hr/hrvatska/u-metkovicu-steta-od-poplava-20-mil-kn-165379>

⁵⁵ Stanislav SOLDI, "Dramatična noć u Metkoviću- Voda nadire, ugroženo više od 500 kuća! Dolazi novi plimni val", *Jutarnji list*, 3.4.2013. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/foto-dramaticna-noc-u-metkovicu-voda-nadire-ugrozeno-vise-od-500-kuca-dolazi-novi-plimni-val/1134524/>

Tablica 1. Vremenska analiza najvećih poplava u Metkoviću

Godina	Datum početka redovnih mjera obrane od poplava	Datum početka izvanrednih mjera obrane od poplava	Maks. srednji vodostaj	Dan kada je ostvaren maks.	Izmjereni maksimum	Datum završetka izvanrednih mjera obrane od poplava	Datum završetka redovnih mjera obrane od poplava	Trajanje redovnih mjera	Trajanje izvanrednih mjera	Ukupno trajanje poplave
1937.	12.12.	13.12.	415	17.12.	415	19.12.	21.12.	3	6	9
1940.	20.11.	21.11.	380	21.11.	380	23.11.	25.11.	3	2	5
1950.	9.12.	10.12.	438	13.12.	445	21.12.	23.12.	3	11	14
1951.	27.02.		346	1.3.	318		2.3.	3		3
1952.	22.11./16.12	16.12.	422	19.12.	416	22.12.	24.11./24.12.	2/8	6	8/8
1958.	25.12.		346	26.12.	352		29.12.	4		4
1959.	13.12.	13.12.	430	14.12.	430	18.12.	20.12.	2	5	7
1962.	26.3/6.4.		304/304	26.3/6.4.	312		27.3/8.4.	1/2		1/2
1974.	24.10.		341	24.10.	362		26.10.	2		2
1995.	28.12.		322	28.12.	349		29.12.	1		1
1999.	17.12.		340	17.12.	372		18.12.	1		1
2010.	7.1.	10.1.	377	10.1.	382	11.1.	13.1.	5	1	6
2010.	30.11./25.12.	2.12.	405	2.12.	414	4.12.	6.12./27.12.	6/2	2	6/4
2013.	2.4.		346	3.4.	349		5.4.	3		3

Izvor: Vodostaji postaje Metković-Neretva dnevni podaci za razdoblje (1934-2013.)

Analizom dosadašnjih poplava utvrđena je mjesečna periodičnost plavljenja Neretve u Metkoviću. Mjesec u kojem je Neretva najviše puta prelazila granice uobičajenog bio je prosinac kada se voda prelijevala čak osam puta. U studenom su redovne mjere obrane proglašavane tri puta. Voda je samo jednom ozbiljno ugrozila naselja u siječnju. Bilo je to 2010. godine. Po jednom je voda prijetila u veljači i ožujku i to 1951., 1962. Travanj je dva puta bio koban, 1962. i 2013. godine.

Usporedi li se vremensko trajanje izvanrednih i redovnih mjera od poplava kao indikator štetnosti poplava vidljivo je da su izvanredne mjere obrane od poplava vremenski najduže trajale 1950. godine. Tada je Metković bio pod najvišim stupnjem obrane od poplava čak jedanaest dana. Izvanredno stanje je 1937. i 1952. godine potrajalo šest, a 1959. godine pet dana. Najviši stupanj uzbune proglašavan je još 1940. te dva puta 2010. godine.

Redovne mjere obrane od poplava proglašene su čak šesnaest puta. Poplava koja je najdulje trajala je ona iz 1950. godine kada se Neretva četrnaest dana nije spuštala ispod tri metra. Godine u kojoj je vodostaj najviše dana izmjeren iznad tri metra je 1952. godina. Tada su Metković zadesile dvije poplave, jedna u studenom i jedna u prosincu o obje su potrajale po osam dana što čini ukupno šesnaest dana borbe sa vodenom stihijom. Godine 2010. Metković je pod vodom višom od tri metra bio deset dana, a 1937. devet dana zaredom.

Najdugotrajnija poplava bila je ujedno i ona tijekom koje je zabilježen maksimum vodostaja. Riječ je o poplavi iz 1950. godine. Tijekom ovog plavljenja poplava je zahvatila najveće površine obradivog polja. Zbog urbanizacije te industrijalizacije svaka iduća poplava je pravila veću materijalnu štetu nego prethodna jer je bio ugrožen veći broj stambenih i gospodarskih objekata. Najveću je dakle štetu napravila posljednja velika poplava koja se dogodila 2010. godine. Tijekom zadnje poplave zbog zapošljavanja stanovništva u sekundarnom i tercijarnom sektoru štete koje je prouzročila na poljoprivrednim dobrima

nisu značajno utjecale na standard života kao u prijašnjim poplavama kada je stanovništvo ostvarivalo prihode većinom iz primarnog sektora tj. poljoprivrednih djelatnosti.

Karakteristike svih poplava u Metkoviću je da nije bilo ljudskih žrtava. Riječna luka Metković bi redovito prestajala s radom, a parobrodski promet bi se obustavio čime bi se grad našao u prometnoj izolaciji jer bi poplavile i ceste. Radi prometne izolacije novinske vijesti su kasnile nekoliko dana te bi članci o vrhuncu poplava bili objavljeni kada bi Neretva već bila u opadanju. Vijesti su iz izoliranog grada bi stizale najčešće od članova posebnih komisija koji su po službenoj dužnosti posjećivali poplavljena područja. Tijekom svake poplave takve bi komisije procjenjivale štetu te određivale mjere kojima bi se ublažile posljedice od poplava. Kroz novinske izvještaje je vidljivo da su vlasti svih razina jako sporo i neadekvatno reagirale na katastrofe. Tijekom Austro-Ugarske poplavljenim područjima se nije bavio nitko osim lokalnih vlasti. Za vrijeme Kraljevine Jugoslavije regionalne banske vlasti su pomagale lokalnim vlastima. Za poplave su bila zadužena Tehnička odjeljenja. Tek se nakon Drugoga svjetskog rata za vrijeme poplava osnivaju krizni štabovi, a za pomoć stanovništvu angažiraju se vatrogasci i vojska.

Masovne panika nije bila prisutna među stanovništvom naviklim na poplave. Ipak u novinskim izjavama je još od 1930-ih godina prisutna ogorčenost na nadležne vlasti radi dugogodišnjeg zanemarivanja problema. Pomirenost neretvanskog stanovništva sa sudbinom kada nastupe prirodne nepogode najbolje odražava poslovice u Neretvi: *Voda nosi, vatra pali*.

Vodene katastrofe su utjecale na usporeniju urbanizaciju i naseljavanje desne obale Metkovića koji se tek 1970-ih počinje ubrzano razvijati doseljavanjem stanovništva iz okolnih naselja. Ugroženost od plavljenja je djelovala i na način gradnje kuća na desnoj obali koje su većinom uzdignute metar i više od razine zemlje. Radi poplava rijetko koji stambeni objekt ima podrum.

GRADNJA NASIPA

Gradnja nasipa za obranu od poplava odnosno *bajera*, kako ga Neretvani zovu bila je neophodna ukoliko su se htjela izbjeći daljnja plavljenja. Međutim, uvijek se o poplavama pisalo kao nečemu što se ne može kontrolirati ili se uzroke tražilo u *zamuljivanju*. 3. listopada 1966. prvi put je u dnevnim novinama iznesena ideja o gradnji nasipa za obranu od poplava u Neretvi. Kada se gradila hidrocentrala u Jablanici smatralo se da će umjetno jezero biti regulator vodostaja, odnosno da nakon njezine izgradnje više neće biti poplava. Ovo se pokazalo pogrešnim. Grupa poljoprivrednih stručnjaka izradila je projekte za obranu Metkovića od velikih voda. Trebalo bi se izgraditi obrambeni nasip na desnoj obali Neretve i to od mosta do granice sa Hercegovinom u Gabeoskom polju i zatim uzduž do željezničke pruge. U stvari desno zaobalje u Metkoviću je bilo plavljeno nadošlim vodama upravo iz Gabeoskog polja. Vrijednost radova iznosila je 150 tisuća dinara⁵⁶.

1970. godine donesena je odluka o provedbi četverogodišnjeg programa radova za održavanje zaštitnih objekata u dolini Neretve, odnosno gradnje obrambenog nasipa. Predviđeno razdoblje izgradnje bilo je od 1971. do 1975. godine⁵⁷. Gradnja podsustava obrane od poplava ovog područja započela je 1986. godine, ali je prekinuta zbog neriješenih imovinskih odnosa, da bi se dovršila tek 2016. godine⁵⁸.

ZAKLJUČAK

Dolina Neretve je stoljećima stradala od vodene stihije. Štete su do početka 20. stoljeća pretežito bile gospodarske naravi pošto je plavilo Neretvansko polje na kojem je stanovništvo uzgajalo povrće. Regulacijom Neretve počinje se naseljavati desna obala Metkovića te poplave uzrokuju štete na stambenim objektima, a broj stanovnika koji su bili ugroženi poplavom se umnogostučio. Velike

⁵⁶ "Nasip za obranu od poplava", *Slobodna Dalmacija*, 3.10.1966. 6719, 3

⁵⁷ "Obrambeni nasip nizvodno od Metkovića", *Slobodna Dalmacija*, 13.11.1970. 7991, 5

⁵⁸ Marijan BABIĆ, *Projektni zadatak: Izrada studijske dokumentacije za pripremu projekata zaštite od poplava na slivu donje Neretve iz EU fondova*, Hrvatske vode, Zagreb:2013

poplave su tek u prvoj polovici 20. stoljeća zadobile pažnju šire javnosti koja je informirana novinskim izvještajima. U zadnjih sto godina bilo je petnaest velikih poplava. Najveće poplave dogodile su se 1871., 1904., 1934., 1937., 1940., 1950., 1952., 1958., 1962., 1963., 1964., 1968., 1970., 1974., 1995., 1999., 2010. i 2013. godine. Regionalne i državne vlasti su redovito slale komisije za procjenu šteta. Lokalno stanovništvo je bilo prepušteno samo sebi sve do 1950-ih godina kada se u sanaciji štete i pomoći ugroženim krajevima angažiraju vatrogasci te vojska. Gradnjom hidrocentrale i akumulacijskog jezera u Jablanici 1959. godine situacija s poplavama se pogoršava unatoč prognozama o regulaciji Neretve. U radu je provedena analiza te su tablično prikazane poplave prema dostupnim podacima od 1934. do 2013. godine. Ustanovljeno je koliko su dana trajale redovne, a koliko izvanredne mjere obrane od poplava za vrijeme svake poplave. Također je uspoređen rast vodostaja te njihovi maksimumi kod različitih poplava. Podatci o visini vodostaja te samom trajanju poplave govore da je najgore bilo 1950. godine kada je Neretva držala Metković u stanju pripravnosti jedanaest dana. Tada je izmjeren maksimum vodostaja od 445 cm. Unatoč učestalosti glavna karakteristika poplave u Metkoviću je njezina kratkotrajnost.

Vlasti svih razina su redovito bile nemoćne te su poplave dočekivale nespremne. Stanovništvo je naviklo na povremene katastrofe te zahvaljujući njihovoj spremnosti i smirenosti nije bilo ljudskih žrtava. Pravovremenom reakcijom i pripremom materijalna šteta je također bila umanjena. Na poplavljenim područjima je redovito prekidano cestovno i brodsko promet. Metković je ostajao u izolaciji, a stanovnici su za transport koristili tradicionalna plovila lađe i trupice. Novinari su od 1871. donosili izvještaje o vodenim stihijama u Metkoviću. Za svaku poplavu napisane su procjene štete koju su donosile posebno formirane komisije. Usporedba podataka nije moguća radi čestih inflacija. Međutim, za pretpostaviti je da je svaka sljedeća poplava radila veću materijalnu štetu jer se Metković, a posebice desna strana, ubrzano urbanizirao između dvaju poplava. Stoga je na područjima koja su redovno bila zahvaćena poplavama bilo više stambenih objekata. Također je stanovništvo nakon Drugog svjetskog rata prešlo sa uzgoja zimskog povrća na trajnije nasade mandarina, šljiva i bresaka. Poplave su tako činile veću štetu i na poljoprivrednim nasadima. Standard života nije bio ugrožen kao u prošlosti jer stanovništvo pretežito radi u sekundarnom i terciarnom sektoru. Iako su 2016. izvršeni radovi na nasipu koji brani desnu obalu Metkovića on još nije dovršen u dijelu koji je predviđen u Bosni i Hercegovini. Metkovići u trećem desetljeću 21. stoljeća još strahuju od dizanja Neretve i poplava koje su stoljećima njihovim precima nanosile štetu.

SUMMARY

Floods have ravaged the Neretva valley for centuries and harmed the locals. Until the mid-19th century, the Neretva swamp was not given attention. With the occupation of Bosnia and Herzegovina, the city of Metkovic and the Neretva River gained strategic importance as an export port. The Austro-Hungarian authorities have initiated a series of regulatory and land reclamation activities that have continued in future, and are ongoing even today. The regulation of the Neretva has accelerated the settlement of the mountainous population in the valley and increased the number of people directly threatened by floods. News reports on floods in Metkovic began as early as the end of the 19th century and became more detailed during the 20th century. The chronological presentation of the report will analyze the behavior of the authorities as well as the inhabitants during the floods over the period from 1871 to the present. Metković's water level measurements have been regularly recorded since 1934. Based on daily measurements of water levels during major floods, conclusions will be drawn about the nature of the floods.

Ekonomska i ekohistorija
Economic- and Ecohistory

Časopis za gospodarsku povijest i povijest okoliša

Journal for Economic History and Environmental History

Tema broja / Topic

Izabrani primjeri poplava u srednjoj i
jugoistočnoj Europi (19. – 21. stoljeće)
Selected examples of floods in central and southeast Europe
(19th-21st century)

Volumen XVII. / Broj 17
Zagreb – Samobor 2021.
ISSN 1845-5867
UDK 33 + 9 + 504.3

Nakladnici / Publishers:

Društvo za hrvatsku ekonomsku povijest i ekohistoriju
Society for Croatian Economic History and Environmental History
Ivana Lučića 3, HR – 10000 Zagreb
sites.google.com/site/ekoekohist/

Izdavačka kuća Meridijani
p.p. 132, 10430 Samobor
tel.: 01/33-62-367, faks: 01/33-60-321
e-mail: meridijani@meridijani.com
www.meridijani.com

Sunakladnik / Co-publisher:

Ekohistorijski laboratorij Centra za komparativnohistorijske i interkulturalne studije
Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb, Hrvatska
www.ffzg.unizg.hr; <http://ckhis.ffzg.unizg.hr/>

Glavni i odgovorni urednik / Editor-in-chief:

Hrvoje Petrić

Uredništvo / Editorial Staff:

Dragutin Feletar, Željko Holjevac, Mira Kolar-Dimitrijević, Dubravka Mlinarić, Nenad Močanin,
Hrvoje Petrić, Drago Rokсандić, Mirela Slukan Altić, Ivica Šute, Žiga Zwitter

Međunarodno uredničko vijeće / International Editorial Board:

Drago Rokсандić – president/predsjednik (*Zagreb*), Daniel Barić (*Sorbonne-Paris, Francuska*), Marija Benić Penava (*Dubrovnik*), Slaven Bertoša (*Pula*), Zrinka Blažević (*Zagreb*), Tatjana Buklijaš (*Auckland, New Zealand*), Ljiljana Dobrovšak (*Zagreb*), Goran Đurđević (*Požega*), Josip Faričić (*Zadar*), Borna Fürst Bjeliš (*Zagreb*), Boris Golec (*Ljubljana, Slovenija*), Hrvoje Gračanin (*Zagreb*), Paul Hirt (*Tempe, SAD*), Andrej Hozjan (*Maribor, Slovenija*), Egidio Ivetic (*Padova, Italija*), Silvije Jerčinović (*Križevci*), Karl Kaser (*Graz, Austrija*), Isao Koshimura (*Tokio, Japan*), Marino Manin (*Zagreb*), Christof Mauch (*München, Njemačka*), Kristina Milković (*Zagreb*), Ivan Mirnik (*Zagreb*), Mirjana Morosini Dominick (*Washington D.C., SAD*), Géza Pálffy (*Budimpešta, Mađarska*), Daniel Patafta (*Zagreb*), Hrvoje Petrić (*Zagreb*), Lajos Rácz (*Szeged, Mađarska*), Gordana Ravančić (*Zagreb*), Marko Šarić (*Zagreb*), Mladen Tomorad (*Zagreb*), Jaroslav Vencalek (*Ostrava, Češka*), Milan Vrbanus (*Slavonski Brod, Zagreb*), Frank Zelko (*Honolulu, SAD*), Zlata Živaković Kerže (*Osijek*), Matija Zorn (*Ljubljana*), Ivana Žebec Šilj (*Zagreb*)

UDK oznake članaka / Article's UDC markups:

Ivica Zvonar

Prijelom / Layout:

Saša Bogadi

Za nakladnike / Journal directors:

Petra Somek, Hrvoje Petrić, Domagoj Tončinić

ISSN 1849-0190 (Online)

ISSN 1845-5867 (Tisak)

Tisak / Print by:

Bogadigrafika, Koprivnica 2021.

Adresa uredništva / Mailing addresses:

Hrvoje Petrić (editor/urednik)
Odsjek za povijest, Filozofski fakultet
Ivana Lučića 3, HR-10000 Zagreb
e-mail: hrvoje.petric@ffzg.hr
ili Vinka Vošickog 5, HR-48000 Koprivnica

Tiskano uz potporu Ministarstva znanosti i obrazovanja RH

Print supported by Ministry of science and education of Republic of Croatia

Na naslovnici / Cover:

Poplavljeni Vukovar 1965. godine

Ekonomsku i ekohistoriju referiraju:

CAB Abstracts

HISTORICAL ABSTRACTS, ABC CLIO Library, Santa Barbara, California, USA

AMERICA: HISTORY AND LIFE, Washington, USA

JOURNAL OF ECONOMIC LITERATURE (JEL), Pittsburgh, USA

CENTRAL AND EASTERN ONLINE LIBRARY, Frankfurt am Main, Deutschland

ECONLIT – AMERICAN ECONOMIC ASSOCIATION, Nashville, USA

Društvo za hrvatsku
ekonomsku povijest
i ekohistoriju

Meridijani
IZDAVAČKA KUĆA

Tiskano u Hrvatskoj – prosinac, 2021.